

Міністерство освіти і науки України
Луганський національний аграрний університет
Факультет ветеринарної медицини, біологічних і харчових технологій
Кафедра епізоотології, внутрішніх хвороб тварин і ветеринарно-санітарної експертизи

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана факультету

Людмила ПАРХОМЕНКО

« 30 » *серпня* 20 21 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Анатомія тварин

ступінь освіти	<u>магістр</u> (бакалавр, магістр)
галузь знань	<u>21 «Ветеринарія»</u> (шифр і назва)
спеціальність	<u>211 «Ветеринарна медицина»</u> (шифр і назва)
освітня програма	<u>211 «Ветеринарна медицина»</u>

Робоча програма _____ «Анатомія тварин»
для здобувачів вищої освіти

спеціальності 211 «Ветеринарна медицина»
освітньої програми 211 «Ветеринарна медицина»
«30» серпня 2021 року – 15 с.

Розробник(и):
_____ Ільїна О.В., кандидат ветеринарних наук, ст. викладач

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _____
Протокол від «30» серпня 2021 р. № 11

Завідувач кафедри _____

(підпис)

Оксана Івлева
(Власне Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено проєктною групою освітньої програми Ветеринарна медицина
(назва)

Гарант освітньої програми Людмила ПАРХОМЕНКО _____

ВСТУП

Робоча програма навчальної дисципліни «Анатомія тварин» складена відповідно до освітньої програми підготовки магістр галузі знань ____21 «Ветеринарія» формує інтегральну, загальні та спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання, якими оволодіють здобувачі вищої освіти.

Мета вивчення навчальної дисципліни – дати студентам теоретичні знання й практичні навички з питань: основи пізнання будови організмів домашніх тварин у видових, породних та вікових аспектах, в їх розвитку і зв'язку з довкілля.

Завдання вивчення дисципліни:

забезпечення студентів теоретичними і практичними знаннями про принципи будови, функції, походження і розвиток в онтогенезі та філогенезі органів, їх систем та апаратів тіл домашніх тварин, які необхідні для послідувального вивчення інших дисциплін спеціальності та роботи лікаря ветеринарної медицини.

Навчальна дисципліна формує такі міждисциплінарні зв'язки:

дисципліни, що передують: біобезпека, біоетика та добробут тварин ;

дисципліни, що забезпечуються: внутрішні хвороби тварин, клінічна діагностика, патологічна анатомія.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньої програми спеціальності 211 Ветеринарна медицина (назва) (шифр і назва)

Загальні компетентності (ЗК):

1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
2. Знання та розуміння предметної галузі та професії.
3. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
8. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

1. Здатність встановлювати особливості будови і функціонування клітин, тканин, органів, їх систем та апаратів організму тварин різних класів і видів – ссавців, птахів, комах (бджіл), риб та інших хребетних.
2. Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.
9. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1 - Володіти знаннями будови органів, їх систем і апаратів та всього організму загалом на макро-, мікро- і субмікроскопічному рівнях, знати функцію, топографію, визначати видову та вікову приналежність органів,

їх систем та апаратів за умов норми та патології.

ПРН 3- Знати правила техніки безпеки, особистої гігієни, асептики та антисептики.

ПРН 5- Знати особливості будови організму тварин за норми та можливі зміни форми і будови органів за патології.

ПРН 16 - Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Опис підготовки фахівців	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - __11__	Галузь знань 21 Ветеринарія (шифр і назва)	обов'язкова	
	Спеціальність _____211_____Ветерина рна медицина_____ (шифр і назва) Освітня програма _____ (назва)		
Змістових модулів - _1__	Рівень вищої освіти: другий Ступінь освіти: магістр	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин: 330		1 курс	
		Семестр	
		1,2, 3	
		Лекції	
		14/20/14 год.	год.
		Практичні	
		год.	год.
		Лабораторні	
		16/30/16 год.	год.
	Самостійна робота		
	60/100/60 год.	год.	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних -1,96 самостійної роботи здобувача - __ 6,5		Форма контролю: залік, залік, іспит	

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

І курс 1 семестр

ТЕМА 1. Вступ в анатомію. Основні морфологічні поняття.

ТЕМА 2: Загальна остеологія.

ТЕМА 3: Характеристика скелета. Осьовий скелет

ТЕМА 4: Морфо-функціональна характеристика кінцівок.

ТЕМА 5: Синдесмологія.

ТЕМА 6: Загальна міологія.

ТЕМА 7: Частна міологія.

І курс 2 семестр

ТЕМА 8. Дерматологія.

ТЕМА 9, 10. Спланхнологія.

ТЕМА 11. Характеристика апарата травлення. головна і передня кишки.

Морфофункціональна характеристика кишечника.

ТЕМА 12. Апарати дихання.

ТЕМА 13. Апарат сечовиділення статевий апарат самки та самця.

ТЕМА 14, 15. Загальна ангіологія (серце та коло кровообігу).

ТЕМА 16. Головні вени організму органи кровотворення та імунного захисту.

ТЕМА 17. Лімфатична система.

II курс, 3 семестр

ТЕМА 1. Система ендокринних залоз. Основні закономірності будови, розвитку та взаємовідносин інтегральних систем з іншими системами організму. Морфофункціональні особливості залоз внутрішньої секреції, їх роль в організмі. Топографогенетична класифікація ендокринних залоз та загальні риси їх будови.

ТЕМА 2: Загальна нейрологія. Морфо-функціональна характеристика нервової системи. Загальна і частинні функції нервової системи та органи, що їх виконують. Поділ нервової системи та її анатомічний склад. Рефлекторна дуга.

ТЕМА 3: Спинний мозок Спинний мозок: морфо-функціональна характеристика, його зв'язок з головним мозком та органами.

ТЕМА 4: Спинномозкові нерви. Утворення та гілкування спинномозкових нервів.

ТЕМА 5. Головний мозок. Розвиток та будова мозку. Поділ головного мозку на відділи. Шлуночки мозку.

ТЕМА 6: Черепно-мозкові нерви Утворення черепно-мозкових нервів (ЧМН) Характеристика ЧМН. Гілкування ЧМН. Зв'язок ЧМН з органами.

ТЕМА 7: Характеристика автономної нервової системи. Симпатична частина автономної нервової системи. Парасимпатична частина автономної нервової системи. Іннервація ділянок тулуба, кінцівок та нутрощів. Естезіологія. Морфо-функціональна характеристика аналізаторів. Анатомія птиці.

ендокринних залоз. Основні закономірності будови, розвитку та взаємовідносин інтегральних систем з іншими системами організму. Морфофункціональні особливості залоз внутрішньої секреції, їх роль в організмі. Топографогенетична класифікація ендокринних залоз та загальні риси їх будови.									
Тема 2. Загальна нейрологія. Морфо-функціональна характеристика нервової системи. Загальна і частинні функції нервової системи та органи, що їх виконують. Поділ нервової системи та її анатомічний склад. Рефлекторна дуга.	14	2	2	10					
Тема 3. Спинний мозок Спинний мозок: морфо-функціональна характеристика, його зв'язок з головним мозком та органами.	14	2	2	10					
Тема 4. Спинномозкові нерви. Утворення та гілкування спинномозкових нервів.	14	2	2	10					
Тема 5. Головний мозок. Розвиток та будова мозку. Поділ головного мозку на відділи. Шлуночки мозку.	14	2	2	10					
Тема 6. Черепно-мозкові нерви (ЧМН) та їх утворення Характеристика та гілкування ЧМН. Зв'язок ЧМН з органами.	14	2	2	10					
Тема 7. Характеристика автономної нервової системи. Симпатична та	14	2	2	10					

парасимпатична частини автономної нервової системи. Іннервація ділянок тулуба, кінцівок та нутрощів. Естезіологія. Морфо-функціональна характеристика аналізаторів. Анатомія птахів.										
<i>Разом за 3 семестр</i>	90	14	16	60						
Усього	330	48	62	220						

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.		
	Разом:	

Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
	1 семестр	
1	Загальна анатомія. Головні закономірності будови скелета. Грудні хребці Шийний відділ хребців	2
	Поперековий відділ хребців Крижовий та хвостовий відділи хребців Вісцеральні кістки	
2	Череп поділ його на відділи Зовнішня будова носомозкового відділу черепа	2
	Внутрішня будова носо-мозкового відділу черепа Поділ кінцівок та їх скелета на відділи і ланки Поділ кінцівок та їх скелета на відділи і ланки	
3	Будова кісток поясів кінцівок Будова кісток стилоподію та зейгоподію Будова кісток стилоподію та зейгоподію	2
4	Кістки автоподію З'єднання кісток осьового скелета З'єднання кісток грудної кінцівки	2
	З'єднання кістоктазової кінцівки Фасції тулуба. М'язи плечового поясу	
5	М'язи грудних стінок М'язи черевних стінок М'язи хребта	2
	М'язи голови. Вентральні м'язи шиї. М'язи кульшового і колінного суглобів	
6	М'язи заплеснового суглоба і суглобів пальців М'язи плечового і ліктювого суглобів	2
	М'язи зап'ясткового суглоба і суглобів пальців Шкіра. Залозисті похідні шкіри. Шкіра. Рогові похідні шкіри	
7	Поділ грудної і черевної порожнин на відділи та області	2
8	Вісцеральна група систем. Серозні утвориорганізму та їх похідні.	2
	Разом	16
	Разом:	

2 семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
-------	------------	-----------------

1.	Апарат травлення. Органи ротової порожнини Органи власне ротової порожнини.	2
2	Глотка: її взаємозв'язок з суміжними органами Стравохід. Шлунок однокамерний	2
3	Шлунок жуйних Середня кишка задня кишка	4
4	Апарат дихання. Ніс, носова порожнина Носоглотка, гортань	2
5	Трахея. Головні бронхи. Легені	2
6	Апарат сечовиділення Статевий апарат самки і самця	2
7	Загальна ангіологія Серце, біля серцева сумка.	4
8	Черевна аорта Кінцеві гілки черевної аорти. Внутрішня клубова артерія Зовнішня клубова артерія. Пахова та	2
9	Венозні басейни краніальної та каудальної порожнистих вен.	2
10	Лімфатична система Відтік лімфи від ділянок тіла та органів	2
11	Кровообігання, лімфовідтік органів соматичної групи систем	2
12	Кровообігання, лімфовідтік органів вісцеральної групи систем	2
13	Органи кровотворення та імунного захисту Разом	2 30

3 семестр

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Ендокринні залози	2
2	Загальна неврологія	2
3	Спинний мозок	2
	Спинномозковий нерв. Шийні та грудні нерви. Плечове сплетіння Поперекові нерви. Поперекове сплетіння	
4	Головний мозок Черепно-мозкові нерви Іннервація області голови Симпатична частина автономної нервової системи	2
	Парасимпатична автономна система. Головна частина Блукаючий нерв. Крижова частина парасимпатичної автономної системи	
5	Аналізатори Нюховий, смаковий, шкірний аналізатори. М'язово-суглобовий та вісцеральний аналізатори	2

6	Анатомія свійської птиці Особливості будови скелету, м'язів та органів шкірного покриву	2
	Анатомія свійської птиці Особливості будови органів вісцеральної та інтегральної груп.	
7	Іннервація нутрощів. ІНДЗ з автономної нервової системи. ІНДЗ. Іннервація органів соматичної групи систем	2
8	Препарування нервів плечового, попереково і крижового сплетінь	2
	Визначити топографію нервових вузлів, симпатичних нервів і сплетінь. Препарування елементів симпатичної нервової системи. Визначити топографію гілок блукаючого нерва і зон їх іннервації	
	Визначити особливості будови скелета, м'язів та органів загального покриву птиці. Визначити особливості будови	
	Разом	16

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.		
	Разом:	

Основні види самостійної роботи, передбачені при опануванні навчальної дисципліни (як приклад):

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Підготовка до практичних занять,
3. Опрацювання та вивчення рекомендованої літератури та нормативних документів.
4. Робота з інформаційними ресурсами мереж Інтернет (пошук та обробка інформації).
5. Виконання завдань самостійної роботи.
6. Самоконтроль та самодіагностика засвоєння змісту освіти.
7. тощо

4. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання – взаємодія між викладачем і студентами, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи: 1. Під час викладення навчального матеріалу: - словесні (бесіда,

пояснення, розповідь, інструктаж); - наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження); - практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи). 2. За організаційним характером навчання: - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності; - методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності; - методи контролю та самоконтролю у навчанні; - бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання. 3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивнодедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

5. ФОРМИ КОНТРОЛЮ, МЕТОДИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У даному розділі наводяться форми контролю, методи і критерії оцінювання знань, зазначаються види завдань, що використовуються при проведенні кожного із видів контролю.

До основних форм контролю відносяться:

- залік, екзамен.

До основних методів оцінювання відносяться:

- опитування;

- реферати;

- есе;

- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

- творчі проекти;

- індивідуальні завдання;

- тестування;

- розв'язання практичних завдань, задач, ситуацій;

- розрахункові роботи;

- завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах тощо;

- інші види індивідуальних та групових завдань тощо.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється відповідно до методики накопичення балів за результатами поточного та підсумкового контролю (див. табл. 5.1-5.2).

Таблиця 5.1 – Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти спеціальності _____, освітньої програми.

Поточний контроль та самостійна робота			Підсумковий контроль	Загальна сума балів
Змістовий модуль 1 (шах 10 балів)	Змістовий модуль 2 (шах 25 балів)	Змістовий модуль 3 (шах 15 балів)	Підсумкове	

Організаційно-навчальна робота	Самостійна робота	Тести в Moodle	Організаційно-навчальна робота	Самостійна робота	Індивідуальне завдання	Контрольна робота	Самостійна робота	Тести в Moodle	Контрольна робота	завдання/Науково-дослідне завдання/Творче завдання/Екзамен	
5	5	5	7	8	5	10	10	5	15	25	100

або

Таблиця 5.2 – Схема нарахування балів, які отримують здобувачі вищої освіти спеціальності _____, освітньої програми.

Поточний контроль											Підсумковий контроль	Загальна сума балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
5	5	5	5	8	5	5	5	7	5	5	40	100

T1, T2 ... T11 – теми навчальної дисципліни.

Примітка. У таблиці 5.1-5.2 наведено **ПРИКЛАДИ** нарахування балів. Розподіл балів та їх деталізація за навчальною дисципліною визначаються викладачем.

Результати навчальних досягнень за навчальною дисципліною здобувачів вищої освіти здійснюється за критеріями, що запроваджені в університеті за 100-бальною шкалою, шкалою ЄКТС та національною шкалою, що доводяться до відома здобувачів вищої освіти на першому занятті. Загальна оцінка визначається, як сума балів за всі виконані завдання.

Варто показати взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності. Приклад наводиться у таблиці 5.3.

Таблиця 5.3 – Взаємозв'язок між результатами навчання та обов'язковими видами навчальної діяльності (робіт)

Результати навчання	Види робіт				
	Тест	Письмова робота	Практичне завдання	Усна відповідь	...
Навчальний результат 1	+		+		
Навчальний результат 2			+	+	
Навчальний результат 3	+	+	+		
Навчальний результат 4	+	+	+	+	
...					

Критерії оцінювання

У цьому розділі детально описують критерії оцінювання поточного та підсумкового контролів, завдань самостійної роботи, індивідуальних завдань, курсової роботи (проєкту) з урахуванням системи оцінювання навчальних досягнень, прийнятої в Університеті. Зазначаються умови допуску здобувача

освіти до поточного оцінювання та підсумкового семестрового контролю з навчальної дисципліни.

Інформація про критерії оцінювання різних видів контролю може подаватись як в описовій формі, так і у вигляді таблиць.

Примітка. У таблиці 5.4 визначена шкала оцінювання, прийнята в Університеті.

Таблиця 5.4 – Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка	Залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ, ПРОГРАМНЕ, НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ (за потребою)

У процесі вивчення анатомії дрібних тварин проводяться лабораторні роботи, пояснення на наочному матеріалі, бесіда зі студентами. Анатомічні наочні препарати за темою заняття. Скальпель, пінцет, ножиці, щипці, зонди. Налобна лупа. Шприці різної ємності(5, 10, 20, 100 смз). Катетери різного розміру. Желатин 10%, гіпс. Мінеральні фарби

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Рудик С.К. Анатомія свійських тварин: Підручник / С.К. Рудик, Ю.О. Павловський, Б.В. Криштофорова та ін.; за ред. С.К. Рудика. - К.: Аграрна освіта, 2001. - 575 с.
2. Хомич В. Т. Морфологія с/г тварин / Хомич В.Т., Рудик С.К., Левчук В.С. та ін. За ред. В.Т. Хомича. - К.: Вища освіта, 2003. - 527 с.
3. Рудик С.К. Анатомія свійських тварин / С.К. Рудик, В.С. Левчук, В.В. Костюк. - К.: Вид-во НАУ, 1999. - Т. 1. - 213 с.
4. Костюк В.К. Атлас анатомії свійських тварин. Osteологія: Навчальний посібник / Костюк В.К.. - К.: Аграрна освіта, 2001. - 78 с.
5. Новак В.П. Цитологія, гістологія, ембріологія: Підручник / В.П. Новак, М.Ю. Пилипенко, Ю.П. Бичков. - К.: ВІРА-Р, 2001. - 288 с.
6. Акаевский А.М. Анатомия домашних животных / Акаевский А.М. - М.: Колос, 1984. – 543 с.
7. Костюк В.К. Анатомія сільськогосподарських тварин (курс лекцій): Навчальний посібник / Костюк В.К. - К.: Аграрна освіта, 2003. - 70 с.
8. Костюк В.К. Тестові завдання з морфології сільськогосподарських тварин (посібник з кредитно-модульної системи організації навчального процесу) / В.К. Костюк, В.С. Левчук, С.А. Ткачук та ін.; за ред. В.К. Костюка. - К.: Аграрна освіта, 2005. -106 с.
9. Рудик С.К. Анатомія свійських тварин: Практикум / За ред. С.К. Рудика. - К.: Агропромвидав України, 2000. - 248 с.

Електронні ресурси

1. Електронний ресурс // <http://animalialib.ru>,
2. Електронний ресурс <http://bibliofond.ru/>
3. Електронний ресурс <http://biofile.rU/b>
4. Електронний ресурс <https://ru.wikipedia.org>
5. Електронний ресурс <http://www.coolreferat.com>.